

Sovjetske čete se zbirajo ob rumunski meji

Velike vojaške aktivnosti v severni Bukovini. Moskva se boji nacističnega pohoda proti vzhodu. Premier Cvetkovič izjavil, da se bo Jugoslavija borila za ohranitev svojega ozemlja. Poročilo o angleških izgubah

BUKAREŠTA, RUMUNIJA, 14. okt.—Rusija je postavila težje topove ob rumunski meji, kjer se križata reki Donava in Prut. Tja je dospelo tudi več ruskih bojnih ladij. V Bukarešti objavljeno poročilo pravi, da so Rusi potopili dve rumunski patrolni ladji v bližini ustja Donave.

Druga vest naznanja velike ruske vojaške aktivnosti pri Černovih, glavnem mestu severne Bukovine, katero je morala Rumunija odstopiti sovjetom zadnje poletje. Vsa okolica je bila uprta, v ogromno vojaško taborišče. Odhod civilistov je bil odločen iz mesta. Na tisoče delavcev je uposlenih pri gradnji vojaškega letališča in utrdb.

BUDIMPEŠTA, OGRSKA, 14. okt.—Tu prevladuje mnenje, da so nacistični načrti glede prodiranja proti Bliznjemu vzhodu alarmirali sovjetsko Rusijo. To je vrnil koncentracije ruskih čet ob rumunski meji.

BEGRAD, JUGOSLAVIJA, 14. okt.—Premier Dragiša Cvetkovič je izjavil, da je bila Jugoslavija ustvarjena s krvjo in da bo tudi s krvjo branila svoje ozemlje. Cvetkovič je podal to izjavo v Skopju po obisku vojaških garnizij ob albanski in bolgarski meji. On je tudi naglasil potrebo enotnosti med Srbi, Hrvati in Slovenci.

Poročila se glase, da Nemčija in Italija pritiskata na Jugoslavijo, naj opusti svojo nevtralnost, poleg tega pa zahtevata vojaške koncesije od nje.

London, 12. okt.—Nacistični letalci so metali bombe na London in okolice sinoči in danes zjutraj. Na posestvu v bližini hiše, v katero prihaja ameriški poslanik Joseph P. Kennedy ob koncu tedna, so bombe porušile več poslopj.

Kennedy je bil v postelji, ko so pričele padati bombe. Stene njegovega stanovanja so se začele sesati in nekaj predmetov je padlo na tla, toda poslaniku se ni nič zgodilo. Kennedy je bil že trikrat v smrtni nevarnosti. V zadnjem avgustu je nemška bomba padla na tla v bližini Kennedyjevega stanovanja, pred nekaj dnevi pa je nemški bombnik, katerega so sestrelili angleški letalci, padel v bližini njegovega urada v Londonu.

Letalski minister poroča, da je bilo osemnajst nemških bombnikov uničenih. Poleg Londona so Nemci bombardirali tudi Liverpool in druga angleška mesta. Angleški letalci so pa napadli nemška mesta in industrijska središča. Tarča bombardiranja je zrakoslovna baza v Hamburgu, Bremen, Dueseldorfu, Kölnu, Leipzigu, Magdeburgu in Essen. V slednjem mestu so velike Kruppove tovarne za topove.

Berlin, 12. okt.—Uradna časopisna agencija DNB poroča, da so nemški letalci zmetali na rušilne bombe na London in druga angleška mesta. Bombe so povzročile največjo škodo v Canterburyju, kjer je bila velika orožna tovarna porušena.

Druga vest pravi, da se je morala angleška bojna ladja, ki je bombardirala Cherbourg, pristati na mestu ob francoskem območju, umakniti pred kroglastimi granatami. V Berlinu so priznali, da so bombe, ki so jih vržili angleški letalci na ruska središča, povzročile veliko škodo.

London, 12. okt.—Angleške čete znajo od 3. septembra preteklega leta, ko se je vojna

Japonski poslanik odpotoval v Moskvo

Berlin naznanil pogajanja s sovjeti

Tokio, 12. okt.—General Jošitugu Tatakawa, novi japonski poslanik za Rusijo, je sinoči odpotoval proti Moskvi. Velika množica in zbor japonskih uradnikov ga je sprejelo do postaje. Tu naglašajo, da je njegova misija najbolj važna v japonski zgodovini.

O novem japonskem poslaniku je znano, da se ogreva za prijateljstvo s sovjetsko Rusijo. Če bo pridobil sovjetsko vlado na svojo stran, je možno, da bo ustavila pošiljanje orožja in bojnega materiala na Kitajsko. Tokio upa, da bo Tatakawa dosegel uspeh.

Japonski krogi so optimistični, ker je premier in komisar za zunanje zadeve Molotov v svojem nedavnem govoru naglašal potrebo zblizanja med sovjetsko Rusijo in Japonijo. Ta govor je dobil zadovoljiv odmev v Tokiju, kar dokazuje deklaracija zunanjega ministra Matsouka, v kateri je izrazil željo po kooperaciji med državama.

Značilno je to, ker poveljniki japonske armade urgrajo prijateljstvo s sovjeti. Japonska javnost in časopisi tudi naglašajo važnost sodelovanja med državama.

Berlin, 12. okt.—Reprezentanti Nemčije in sovjetske Rusije se bodo kmalu sestali pri konferenci mizi, se glasi uradno naznanilo. To tudi poudarja, da pridružitve Japonske osišču Rim-Berlin ni omajala prijateljskih odnosov med Berlinom in Moskvo.

Nacistični krogi pobijajo poročila iz Anglije, da so sovjetski interesi v konfliktu z nemškimi, italijanskimi in japonskimi. Pogajanja v Moskvi, ki se bodo pričela prihodnji teden, bodo dokazala, da je Rusija na strani osišča Rim-Berlin-Tokio.

**Francoska kolonija
pozdravlja upornika**

**Petaiova vlada
priznala potop
podmornice**

Duala, Kamerun, 12. okt.—Prebivalci te francoske kolonije v srednji Afriki so navdušeno pozdravili generala Charlesa de Gaulle, voditelja vseh svobodnih Francozov. Svobodna francoska zastava je prvič zavihrala na francoskem ozemlju od podpisu premirja med Francijo in Nemčijo.

Ob prihodu v to francosko kolonijo, ki še vedno vodi vojno proti Nemčiji, je general dejal: "Kamerun je dal sijajen zgled vsem francoskim kolonijam, ki so na nadaljevanje boja proti sovražniku. Narod je lahko poražen, ampak kadar njegovi voditelji sprejmejo poraz, je narod izgubljen. Mi ne bomo nikdar kapitulirali pred našimi sovražniki. Bojevali se bomo naprej in zmagali s podporo naših prijateljev in zaveznikov."

Vichy, Francija, 12. okt.—Vlada maršala Petaina je priznala, da je bila francoska podmornica Ajax torpedirana in potopljena po britski bojni ladji v Gvinejskem zalivu. Večina članov posadke se je rešila in izkrcala v Freetownu, Afrika.

**Tom Mix se ubil
v avtni nesreči**

Florence, Ariz., 13. okt.—Tom Mix, filmski igralec, se je ubil, ko se je prevrnil avtomobil, v katerem se je vozil; 18 milj južno od tega mesta. Mix je bil rojen v Duboisu, Pa., in ob smrti je bil star 60 let.

LONDON ODREDIL ODHOD ANGLEŽEV IZ RUMUNIJE

Nemška in italijanska letala nad Bukarešto

Bukarešta, Rumunija, 12. okt.—Angleška vlada je sinoči pozvala svoje veleposlane in trgovce v Rumuniji, naj takoj odpotujejo domov. Poziv je prišel potem, ko so se rojili nemških in italijanskih letal pojavili nad Bukarešto, kar je bil dokaz rastenja tveganja vpliva osišča do Črnega morja. Čez 150 letal je letelo nad položjem angleškega poslatništva, ko so poslanik Reginald Hoare in člani njegovega štaba pospravljali stvari in se pripravljali na odhod. Druga letala so se istočasno pojavila nad središčem oljnega polja v Ploesti in Giurgiuju, katera so nekdanje dominirali angleški in francoski interesi.

Mnogo članov angleške kolonije v Bukarešti je že odpotovalo v Sofijo in Atene, drugi pa se pripravljajo na odhod. Slednji bodo odpotovali v Konstantino, rumunsko luko ob Črnem morju, kjer se bodo ukrcali na parnik, ki jih odpelje v Istanbul, Turčija.

Budimpešta, Ogrska, 12. okt.—Studentovski demonstracije proti Rumuniji na Ogrskem in prihajanje nemških čet v Rumunijo so povzročile bojazen na Balkanu, da se bo vojna fronta osišča Rim-Berlin raztegnila na južnovzhodno Evropo. Opazovalci sodijo, da hoče nemška in italijanska diplomacija odtrgati Grčijo in Turčijo od Velike Britanije in potegniti balkanske države na svojo stran. Če se bo ta kampanja izjavila, bo morda sledila vojaška akcija.

Demonstracije ogrskih študentov proti Rumuniji so sledile naznanilu, da je ogrsko-rumunska komisija, kateri je bila poročena izvešča transferiranja severne Sedmograške Ogrski, pretrgala zborovanja. Rumunija je apelirala na Berlin in Rim, naj posežejo v spor.

Izgleda, da bo Jugoslavija postala predmet nemškega in italijanskega pritiska. Nemški in italijanski listi napadajo jugoslovansko politiko in politični krogi v Beogradu izražajo mnenje, da bo osišče zahtevalo, da mu mora biti Jugoslavija lojalna.

Stroga cenzura tiska v Grčiji onemogoča presojanje dogodkov, dasi se poročila iz Aten glase, da je grška armada pripravljena na vse eventualnosti.

Politični krogi so notirali, da je Hrvaški dnevnik, glasilo dr. Vladimirja Mačka, voditelja Hrvatov in podpredsednika Jugoslovanske vlade, naglasilo potrebo "realne zunanje politike v Jugoslaviji." Ta mora biti v soglasju z mednarodno situacijo, ker nevtralnost ni več mogoča.

Bukarešta, Rumunija, 12. okt.—Angleški diplomatje so uničili knjižice in dokumente, ko se je pokazala možnost nemške vojaške okupacije Rumunije. Nacistične vojaške enote še vedno prihajajo v Rumunijo. Angleži v Bukarešti so bili opozorjeni, naj se pripravijo na odhod.

**Policija zasegla dragulje
Karlove ljubice**

Bukarešta, Rumunija, 12. okt.—Policija je konfiscirala dragulje Magde Lupescu, ljubice bivšega kralja Karola, ki je bil poginjal iz dežele. Policija sodi, da vrednost draguljev znaša več tisoč dolarjev. Ona je izkopala tudi 3,5 steklenice šampanjca, se je vršila pri Abu Gamelu in Teasenu ob meji angleško-egiptiskega Sudana.

Rim, 12. okt.—Vrhovno poveljstvo poroča, da sta bila dva angleška napada na pozicije italijanskega vojaštva v Eritreji in Keniji odbita. Srdita bitka se je vršila pri Abu Gamelu in Teasenu ob meji angleško-egiptiskega Sudana.

Rim, 12. okt.—Vrhovno poveljstvo poroča, da sta bila dva angleška napada na pozicije italijanskega vojaštva v Eritreji in Keniji odbita. Srdita bitka se je vršila pri Abu Gamelu in Teasenu ob meji angleško-egiptiskega Sudana.

Domače vesti

Nov grob v Minnesoti

Gilbert, Minn.—Pred kratkim je tu umrla Margaret Hafner, roj. Traven, stara 56 let in doma iz Vodice na Gorenjskem, po domače Kovačeva. Umrla je za rakom in tu zapušča moža, pet hčera, sestro in dva brata.

V Michiganu
Calumet, Mich.—V Dodgevillu je umrla za srčno hibo John Tomac, star 49 let in član društva 136 SNPJ.

V Milwaukeeju
Milwaukee, Wis.—Dne 6. oktobra je tu umrl Leopold Soba, star 68 let in rojen v Makolah na Spodnjem Štajerskem. V Ameriki je bil 31 let in tu zapušča sina in hčer. Bil je član društva 234 SNPJ. Civilni pogreb mu je oskrbel Ermenčev pogrebni zavod.

V Pennsilvaniji
Sharon, Pa.—Tu je naglo umrl, zadet od srčne kapi, John Mlačnik, star 65 let in rojen v Vranskem na Štajerskem. Zapušča ženo, tri sinove in tri hčere, nekeje v Californiah pa brata. Bil je član društva 241 SNPJ in 139 SSPJ. —V Pittsburghu je pred dnevi za mrtvoudom umrl Jos. Krušal, star 53 let in doma od Volovskega na Primorskem. V Ameriki je bil 35 let in zapušča ženo, štiri sinove in hčer, v Alaski pa dva brata in sestro.

Iz Clevelanda
Cleveland, Ohio.—Slovenski soginik Lausche je 10. t. m. obsojen uniškega raketirja Alberta Ruddyja v zapor od štirih do 20 let. —Istega dne je naglo umrl rojak James Mišmaš, star 46 let in rojen v Ambursu na Dolenjskem. V Ameriki je bil 30 let in tu zapušča ženo, sina in dva brata.

Turška vlada svari Nemčijo

Dva milijona bajonetov straži deželo

Ankara, Turčija, 12. okt.—Turčija, nezavezanica zaveznic Velike Britanije, je opozorila Nemčijo, "da dva milijona turških bajonetov straži deželo in ti bodo preprečili vsak poskus s strani osišča glede prodiranja na bližnji vzhod. To bo naletelo na močan odpor. Ako Nemci nameravajo priti v Sirijo in Egipt preko Turčije, jim moramo povedati, kaj jih čaka. Cesto preko Anatolije straži dva milijona bajonetov."

Turški tisk omenja prihajanje nemškega vojaštva v Rumunijo. "Izgleda, da so balkanske države in celo sovjetska Rusija na robu vojne," piše ta tisk. "V prihodnjih tednih bo najbrže padla odločitev. Mi smo pripravljeni in pozorno opazujemo razplet situacije."

Turški in balkanski krogi sodijo, da hoče Nemčija pomagati Italiji pri okupaciji Egipta. Italijanska armada, ki je prodrla do Sidi Barranija, ne more naprej. Domneva je, da bo Hitler odredil vojaški pohod preko Balkana in Anatolije v Sirijo in od tam v Egipt. Iskrcanje nemških čet v Egiptu v tem momentu, ko britske bojne ladje kontrolirajo Sredozemsko morje, ni mogoče.

Kairo, Egipt, 12. okt.—Angleški letalci so bombardirali Bengasi, luko v italijanski Libiji. Bombe so poškodovale tri italijanske parnike, zanetile požare v skladiščih in razdejale več pomolov. Angleži so napadli z bombami tudi pristanišče mesto Tobruk.

Rim, 12. okt.—Vrhovno poveljstvo poroča, da sta bila dva angleška napada na pozicije italijanskega vojaštva v Eritreji in Keniji odbita. Srdita bitka se je vršila pri Abu Gamelu in Teasenu ob meji angleško-egiptiskega Sudana.

Angleško-ameriška kooperacija

Važna pogajanja v Londonu

London, 12. okt.—Velika Britanija in Amerika razpravljata o vprašanju popolne kooperacije na Pacifiku kakor tudi o skupni akciji proti Japoniji. Razgovori se nanašajo tudi na ustavitve pošiljanja bojnega materiala na Japonijo.

Podminister za zunanje zadeve R. A. Butler ni hotel odgovorjati na vprašanja nekaterih poslancev, ki so hoteli vedeti podrobnosti in značilnosti pogajanja z Ameriko. Dejal je le, da se pogajanja vrše in da so važna. Liberalni Mander ni dobil odgovora, ko je zahteval zagotovilo od Butlerja, da Anglija ne bo zalagala Japonske z bojnim materialom.

Tokio, 12. okt.—Zunanji minister Josuke Matsouka je izjavil, "da nedavno sklenjena vojaška pogodba med Japonijo, Nemčijo in Italijo je mirovni pakt v prilog, ne v škodo Združenim državam. Želim, da tako mogočna država kot je Amerika in vse druge, ki so še nevtralne, ne stopijo v evropsko vojno ali pa se zapletejo v vojno zaradi kitajskega incidenta."

To izjavo je Matsouka podal po konferenci z angleškim poslanikom v Tokiju.

Sanghaj, 12. okt.—Američani v tem mestu se pripravljajo na odhod domov. Večje število se je že ukrcalo na parnike. Ameriška naselbina v Sanghajju je ponovno apelirala na državni parlament, naj pošlje parnike v kitajsko in japonsko vode. Člani poslaniških zborov in njih družine bodo morda ostale.

Japonska policija je preprečila aretacijo L. A. Windlerja, švicarskega sleparja. Aretacijo so odredile avtoritete mednarodne naselbine na obtožbo, da je Windler ukradel veliko vsoto denarja. O njem je znano, da ima tesne zveze z Japonci.

Ameriški diplomat povzvan domov

**Posvetovanja o
odnošjih z Nemčijo**

Washington, D. C., 12. okt.—Državni tajnik Cordell Hull je naznanil, da je bil Alexander Kirk, opravnik ameriških poslaniških poslov v Berlinu, pozvan domov. Naznanilo dostavlja, da se ne bo vrnil v Berlin.

Uradniki državnega departmanta ne pripisujejo važnosti odpoklicu Kirka. Omenili so, da je bil pozvan v Washington na posvetovanje glede odnosov med Nemčijo in Ameriko. Kirk bo morda premeščen v Rim.

Leland B. Morris, pravni svetovalec poslatništva v Berlinu, je nasledil Kirka. Morris je prišel v Berlin z Dunaja, kjer je bil generalni konzul.

FRANCIJA STOPI LA V NEMŠKI EKO- NOMSKI BLOK

Dežela se mora iznebiti sovražnikov

POLICIJSKI LOV NA KOMUNISTE

Vichy, Francija, 12. okt.—Maršal Petain, načelnik francoske države, je naznanil, da se bo Francija pridružila sistemu kontroliranega gospodarstva nacistične Nemčije. V svoji deklaraciji je udaril po onih, ki so odgovorni za politično korupcijo in demagoško v zadnjih 20 letih.

Z ozirom na vojno z Nemčijo je Petain dejal: "Ako Nemčija lahko dominira svoje smage, bomo morali mi dominirati naše ponižanje. Francija se mora iznebiti svojih notranjih sovražnikov, oderuhov in trgovcev z orožjem. Nemčija lahko izbira med mirom zatiranja in mirom sodelovanja."

Iz Petainove izjave je jasno, da je njegova vlada za končanje tradicionalnega sovrastva med Francijo in Nemčijo. "Okružen političen režim je bil bolj odgovoren za militaristični poraz Francije, kot pa tehnične pomanjkljivosti njene obrambe," je dejal Petain. "Francija je sledila Veliki Britaniji in to se je maščevalo nad njo."

Petainova deklaracija pomeni konec starega francoskega režima, slonečega na načelu svobode in enakosti. To načelo je bilo vrženo na smetišče in Francija postaja totalitarna država.

"Enakost bomo se zagovarjali, toda služiti bo morala državi," je rekel maršal. "Razredna borba mora biti končana in Francija mora dobiti voditelja, ki bodo ščitili in branili njene interese proti vsem sovražnikom."

Avtoritete so naznanile, da je bilo 28 komunistov aretiranih v policijskih navalih na stanovanja v Vichyju in okolici. Policija je zasegla tudi važne dokumente in tiskovine s komunistično propagando. Avtoritete so izjavile, da se bo gonja proti komunistom nadaljevala.

Vodja komunistične grupe obsojen

**Dobil je deset
let zapore**

Oklahoma City, Okla., 12. okt.—Robert Wood, tajnik državne organizacije komunistične stranke, je bil spoznan za krivega kriminalnega sindikalizma na obravnavi pred distriktnim sodiščem in obsojen na deset let zapore ter plačitev denarne kazni \$5000.

Wood in enajst drugih komunistov je bilo aretiranih 20. avgusta v navali, katere je vodil pomožni distriktalni pravdnik John Eberle. Vsi so bili obtoženi kriminalnega sindikalizma, sabotaže in propagande za industrijsko in politično revolucijo.

**Browder se ni mogel
registrirati**

Yonkers, N. Y., 12. okt.—Earl Browder, predsedniški kandidat komunistične stranke, je zapustil registracijski urad, kamor je prišel, da se registrira kot volilec, ko je videl na registracijski listi določbo, da oni, ki so bili spoznani za krive zločince, ne morejo voliti. Browder je bil spoznan za krivega, da je s ponarejenim potnim listom in pod drugim imenom potoval po Evropi. Sodišče ga je obsodilo na štiri leta zapore, toda proti obsodbi je bil vložen priliz pri federalnem vrhovnem sodišču.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Harvestina na Edrotonu drive (taven Ching) in Kanado
\$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
to Chicago \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$5.00 per year, Chicago and Europe \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Other notices: The Society's office is at 1000 North
Dearborn Street, Chicago, Ill. It is open to all who are
interested in the work of the Society. The Society's
office is at 1000 North Dearborn Street, Chicago, Ill.

Advertising rates on agreement: Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Member of the United States National Benefit Society

PROSVETA
1007-09 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi na primer (October 21, 1920), poleg valov
imena na zaslavi pomeni, da vam je to članstvo podarilo na-
rodna. Prosveta je pravilna, da se vam to ne odvira.

184

Glasovi iz nasebin

Veselica dobro izpadla

Lawrence, Pa. — Vinska trga-
tev našega društva Prosvete 245
SNPJ, ki se je vršila 28. septem-
bra, je prav dobro izpadla. Ude-
ležba je bila povojna, posebno
mladina nas je posetila od blizu
in daleč, celo iz West Newtona.
Pa tudi mladina drugih narod-
nosti ni bila izvzeta kljub kon-
kurenčni prireditvi, ki se je vršila
že tretje leto. Društvena blagaj-
na se je zvišala skoraj za \$90.
Hvala vsem posetnikom, starim
in mladim.

Louis Britz, predsednik.

Glas stare naročnice

Chicora, Pa. — Cenjeno upravi-
ništvo prosim, da mi oprosti, ker
nisem prej poravnala mojega
dolga Prosveti, ki mi je zelo lju-
ba. Čeprav sem stara 75 let, ne
morem biti brez nje in bom osta-
la vaša naročnica do smrti.
Sprejmite lep pozdrav vsi čit-
atelji in čitateljice. Naj bo vam
za vzgled 75-letna dedca, ki ra-
da bere vse dopise in ne kritizira
nobene, ker ljubi vsa.

Katarina Rob.

To in ono iz Johnstowna

Johnstown, Pa. — V nedeljo,
6. oktobra, se je vršil pogreb
umrlega brata Jožeta Modica, ki
je bolehal na tako znan: silil-
Ta bolezen je posledica vdihava-
nja slabega zraka in prahu po
majnah in jo je mnogo zlasti
med premogarji starejše genera-
cije. Traja navadno več let in
človeka polagoma mori ter ga
dela nesposobnega za vsako delo,
kar je katastrofalno pri delav-
skih družinah.

Od strani unij in bratskih or-
ganizacij se je že mnogo apeli-
ralo in se še vedno na državno
zbornico, naj sprejme že izdelani
zakonski načrt za odškodnino
tem nesrečnim ljudem, ki so žrt-
vovali svoje zdravje in življenje,
da so drugi obogatili. Kljub te-
mu se pa zbornica zlasti pod se-
danjo republikansko administra-
cijo nikamor ne gane. To vpra-
šanje je sedaj tako zverženo, da
bi moral delavec tožiti državo za
odškodnino, ampak take tožbe bi
navaden siromak ne mogel finan-
cirati.

Pokojni Jože je bil član dru-
stva 44 SNPJ kakor tudi rudar-
ske unije UMW. Ker se je po-
greb vršil v nedeljo, kar je v
Johnstownu nekaj novega, ker
tukaj še ne vedno držimo puri-
tanskih tradicij, se ga je udele-
žilo od 400 do 500 ljudi. Pogreb
je bil civilen na novem pokopali-
šču Forest Lawn Park, ki je
zelo krasen prostor. Tam niso
dovoljeni običajni nagrobni spo-
meniki niti verske ceremonije,
kajti uprava s svojimi napra-
vami vse to sama preskrbi. Te
vrste pokopališča je že opaziti
vseh večjih mestih države. Na
gomili so se od njega poslovili
predsednik društva 44, tajnik
premogarske lokalne unije in
podpisani v imenu SNPJ. Po-
kojni zapušča ženo in 10 otrok,
ki so že vsi odrasli — najmlajši
je star okrog 15 let. Jože Modic
je bil star 64 let, doma od Iva-
njega sela pri Rakeku in v Ame-
riki nad 40 let. Ves ta čas je
bival neprenehoma v tem okro-
žju. Bodi mu lahka zemlja!

Kakor so razmere tužne, se

vendar sem pa tam pojavi kak-
šna veselost in razigranost. V
mislih imam mlade ljudi, ki
skačejo v zakonski jarem. Te
dni se je poročil mladi br. An-
ton Kamnikar z gđ. Dravten-
škovo, oba člana društva 82 SN-
PJ. Zenitovanje se je vršilo na
domu njegovih staršev po sta-
rekraskem običaju in je bil dom
par dni mnogo premajhen. (Jaz
sem izostal, ker bi bil le v na-
poto drugim.) Cestitke!

Opaziti je precej aktivnosti
po tovarnah jeklarske industri-
je, kakor tudi po tako zvanih
"kaptivnih" majnah, ki jih la-
stujejo korporacije za lastno po-
trebo. Bolj slabo se pa dela po
tako zvanih komercialnih maj-
nah, ki obratujejo le en dan do
tri dni na teden, nekatere se ce-
lo tega ne. Zelo porazno vpliva
na starejše premogarje tudi to,
da so že v par krajih začeli, nam-
reč v Kraynu in v Rockinghamu,
odkrivati in kopati premog s
parnimi lopatami kar pri belem
dnevju. Na ta način so premo-
garji prišli ob delo in tisti mali
zaslužek, kolikor so ga še imeli
do zdaj. Kontraktorji navadno
pripravijo svoje delavce iz dru-
gih krajev, domači jih morajo
pa gledati. Kdo bo skrbel za te
ljudi?!

Nova ekspresna cesta med
Pittsburghom in Harrisburgom
je končno odprta prometu. Je
pravi čudes moderne tehnike.
Stala je 680 milijonov dolarjev in
se ne ozira na gorovja. Velikani-
ski predorji so razsvetljeni kakor
ob solnčni svetlobi. Cesta ima
štiri tirje, po vsaki strani dva,
v sredini pa raste lepa trava. Ce-
mentni tlak vsebuje neke vrste
material, da led in sneg nimata
obstanka na njem. Vhod na to
cesto je v razdaljah od 20 do 30
milj. Mitnina je usmerjena na
podlgi težje vozil; za navadni
avto stane okrog enega centa na
miljo, za težja vozila — troje
— pa do šest centov na miljo.

Andrej Vidrič.

O obisku

Cleveland. — Ker sem tudi jaz
med tistimi, da se prvič oglašim
v naši priljubljeni Prosveti, na
katero sem že naročena od pri-
četka, upam, da bo imel ured-
nik potrpljenje s menoj. Vidim,
da drugi opisujejo svoje potova-
nje ali preseljenje in zato sem
se tudi jaz namenila, da napi-
šem vsakega nekaj.

Ker je letošnje leto precej po-
membno zame, sem se odločila,
da za praznujem na ta ali drugi
način. Ze lani me je sestra Cilka
iz Pittsburgha nagovarjala, da
bi šle obiskat najino teto Fran-
ces Repenšek v Sheboygan, Wis.
Ker sem pa ravno prišla iz Nor-
folka, Va., kjer sem bila na ob-
isku pri sinu, ki služi pri ameri-
ški mornarici in se je takrat tam
ustavil, nisem mogla dvakrat v
enem letu po obiskih, ker tudi
pri nas ni teh copakov kakor
marsikje. Tako sva ta obisk od-
ložili za letos.

Dne 18. julija je ob 12:20 po-
noči odrinemo po Nickel Plate
železnici proti Chicagu, to je mo-
ja sestra Cili in njena prijate-
ljica miss Jennie Klopčič iz
Cheswicka, Pa. Da ne bo kdo mi-
slil, zakaj kar same hodimo brez
mož, naj bo povedano, da pri
nas, če eden gre, mora drugi do-

ma ostati, ker je večja družina.
V tem se razumemo in ni nobene
zamer. Vožnja po železnici je
krasna, da bi se človek kar na-
prej vozil. Kupeji so čisti in
hladni, ponoči še skoraj prehlad-
ni. Posebno, ker je bilo zunaj ta-
ko vroče, se nam je čudno zdelo.
Šele proti jutru se ogledamo,
zakaj nismo umazane kakor smo
pričakovale in da je vzrok goto-
vo moderna ventilacija. Kaj se
danes lahko vse stori za udob-
nost, kdor si jo more privoščiti
— mi smo jo bolj malo deležni.
Ob 7:20 smo prišle v Chicagu.

Z ene postaje na drugo prepele-
jo potnike z busom, vse lepo in
moderno. Pred 25 leti sem se
ravno tam vozila s konjem in ko-
čijo. Imele smo štiri ure časa do
našega vlaka in si lahko kaj ogle-
damo po Chicagu. Vse tri bi šle
rade v glavni urad SNPJ. Po-
izvemo, če ni predaleč, da vlaka
ne zamudimo, toda povedano
nam je bilo, da je daleč. In člo-
veku se tudi vse tako čudno vi-
di, ker vozijo kare po tleh in po
zraku in smo se bale, da bi ne
zašle. Kmalu potem sem čitala,
da je šel tudi Frank Barbič na
obisk v Chicagu in kako je neke-
ga fanta pobral in ga lepo spravi-
l na pravo mesto. Mislija sem
si, da bi bile tudi me hvaležne,
če bi imele vodnika, kajti štiri
ure je malo predolgo za sedenje
in čakanje.

Vseeno smo pričakale in smo
bile zopet v vlaku. Tu pa zopet
udobno, hladno in čisto, še bolj
od prejšnjega vlaka. Je res vse
drugače kot pred 25 leti, ko sem
zapustila lepi Wisconsin in šla v
West Newton, Pa. V resnici so
tam krasna polja, ki te spomi-
njajo na rojstne kraje. Po štirih
urah smo na cilju v Sheboyganu.
Kar čudno je človeku pri-
sru: ne veš ali bi bil vesel ali
žalosten, kakšno bo svidenje in
če se bomo še poznali.

Ko izstopimo iz vlaka, vidim
par žensk, ki sta čakali. Nobene
ne poznamo. Ena je bila najina
sestrčna Fanny, ki je bila tak-
rat, ko sem jaz odhajala, komaj
dve leti stara. Druga je bila
mrs. Skrinar, ki se oglaš: "Tele-
punc bode pa naše." Nas hitro
popelje v svoj avto in brž domov
k naši teti, ki je edina sestra
naše mame. Tam je bilo res ve-
se svidenje. Zato se pa hočem
še enkrat lepo zahvaliti naši teti
Frances Repenšek za vso po-
strežbo in mrs. Skrinar, ki je
bila tako dobra, da nas je pelja-
la s postaje in zopet nazaj. Prav
tako hvala tudi mr. in mrs. Zor-
man ter njih hčerki za vožnjo
po mestu vse popoldne, da smo
si lahko ogledale večje zanimi-
vosti. Lepe spomine smo odnes-
le od vas vseh. Vesela sem bila
tudi svidenja z mojo sestro Mary
Brezovnik, čeprav me je bila
čisto zgrešila. Vsi ti imajo lepe
domove, pa tudi Sheboygan je
lepo, čisto mesto.

Ker pa smo imele bolj kratek
čas odmerjen, se je bilo treba
kmalu posloviti in zopet nazaj
proti domu. Ustavimo se še v
Milwaukeeju, da obiščemo drugo
sestrčno Mary Remic (prej
Stampfel). Potem pa še na West
Allis s poulično, kamor sem pri-
šla iz starega kraja in delala pri
Johnu in Tilki Janežič. Ker sta
bila oba zelo dobra zame, sem
ju hotela videti, toda, žal, Johna
ni bilo doma. S Tilko sva se hi-
tro spoznali. Sedaj imajo zelo
lep privatni dom. Še več drugih
bi bila rada obiskala, toda je te-
žavno, če nimaš svojega vozila.
Zato pa smo šle kar na postajo
in si obljubile, da bomo drugič
vzele več časa za obiske, ker smo
bile v resnici počitka željne. Ta-

W. C. Smith, predsednik med-
narodne unije tobačnih delavcev.

ko se peljemo zopet proti Chica-
gu in naprej domov v Cleveland.
Druga moja letošnja pomemb-
nost je 25-letnica zakonskega
življenja. Najlepša hvala prijatel-
jem za preseljenje. Res je
bil tako lep večer, da ne bo ni-
kdar pozabljen. Ključem vsem
akupaj: pristočna hvala!

Naše društvo Napredne Slo-
venke SNPJ bo obhajalo 80-let-
nico 27. oktobra v SND na St.
Clair ave. Popoldne bo lep pro-
gram in samo en govornik. Vse
je v dobrih rokah naše tajnice
Tončke Simčič. In ker je naše
društvo res vredno svojega ime-
na, zato vas vabimo od blizu in
daleč, tudi iz Chicaga vas priča-
kujemo. Kar se pripravljalnega
odбора tiče, je najfinjši. Torej
pridite vse članice in drugi, kajti
Napredne rade povrnejo.

Mary Batle, 137.

O boleznih in združenju

Livingston, Ill. — Naj malo
opišem, kako je v naši nasebini
in pri društvu 96 SNPJ. Sicer se
mi še roka trese valed boleznih,
ampak upam, da bo šlo. Dne 5.
avgusta pride k meni bolniški
nadzornik Frank Sejun, naj
grem z njim, ker je Frank Ka-
ro nevarno zbolel. Grem in sem
videl, da je res zelo slab. Vpra-
šam ga, če je že bil pri zdrav-
niku. Odgovori mi, da ne, toda
zdravnik hodi k njemu, ampak
še ne ve, kaj mu je. Začnemo
se pogovarjati, da je najbolje, ako
gre v bolnišnico, ker je bečlar
in mu nima kdo streči.

Drugo jutro sem zopet šel k
njemu in ga vprašam, če je kaj
bolji. Pove mi, da je slabši. Obr-
nil sem se na domačega zdravni-
ka, ki mi je svetoval, naj ga pe-
ljem v bolnišnico, ker on ne mo-
re dogrniti, kaj mu je. In tako
sem storil. Čez štiri dni je bil
operiran na slepiču in žolčnih
kamenih.

Dne 15. avgusta pa pride k
meni br. Frank Petchi in mi
pravi, naj mu dam bolniško na-
kaznico, ker se že 14 dni tako
počuti, da ne more živeti in ne
umreti. Tudi on je šel v bolni-
šnico. Tam so ga obrabali na vse
strani, da so ugotovili, kaj mu je.
Sedaj se mu zdravje vrača.

Dne 24. avgusta pa je prijel
mene. Opoldne pri kosilu sem
se še dobro počutil, kmalu po-
tem pa sem začutil bolečine, to-
da nisem dosti porajtal in sem
vse popoldne delal. Bil pa sem
toliko slab, da sem šel ob 6. uri
v posteljo. Zena mi je dajala
vsake sorte vroče obkladke vso
noč, a ni nič pomagalo. V nede-
ljo zjutraj se pričnem otipavati
in sem prišel do zaključka, da je
slepič. Pokličem ženo in ji po-
vem, toda mi ni hotela verjeti.
Rečem ji, naj pokliče zdravnika
in ob pol desetih je bil že pri-
men. Ko me vpraša, kaj mi je,
mu rečem, če ima noč. Saljivo je
odgovoril, da ga ima za nohte, jaz
pa pravim, da ga potrebujem za
kožo, ker se mi zdi, da je slepič.
In v dveh minutah je tudi on ta-
ko ugotovil in odredil, da moram
takoj v bolnišnico v Litchfield.

Tam so mi najprvo preiskali
kri in zmerili temperaturo. Ko
sem šel od doma, nisem imel no-
bene vročine, tam pa so dognali,
da jo imam 101 stopinjo. Zdrav-
nik je rekel, da je treba hiteti,
ker drugače bo prepozno. Ob 2.
so me prepeljali nazaj na poste-
ljo in potem se je začela križeva
pot, ker niso imeli niti časa, da
bi me aštili, ker je bila potreb-
na hitra operacija. Potem sem v
17 dneh veliko pretrpel. Tako je
naše društvo imelo tri člane v
bolnišnici in smo bili pravi sode-
dže. Sedaj smo vsi trije doma
in gremo vsak dan malo na spre-
hod. Sprva je bilo hudo, sedaj pa
gre na bolje.

(Dolje na 3. strani.)

Ni tako lahko združiti ločene zakonce

V velikem nebotičniku na Park Avenue v
New Yorku ima trdka Dale Bengler zanimiv
poklic: zdravi skrušena srca ločenih zakoncev
in jih skuša spet vrniti skupnemu gnezdu.
Večkrat se stvar posreči, še večkrat pa je izid
drugačen, kakor si predstavlja gospodar firme
sam. Tako: je bilo tudi v primeru bogatega
Kubanca, ki je stopil nekega jutra v pisarno
in prosil pomoči. Zena mu je pobegnila z dru-
gim in se zatekla v letovišča na Floridi.

Bengler je najel več detektivov, ki so kmalu
ugotovili, da je bil Kubanec preveč hladen in
resen človek za ženo. Bengler se je odločil, iz-
bral je šest najlepših plesalk v New Yorku tu-
jih dal Kubancu za spremstvo. Mož se je kmalu
razživel, postal je veseljak in vse večje re-
zije so prinašale fotografije moža s plesalka-
mi v veseli družbi. Ko je žena opazila, kaj se
dogaja, je prihitela iz letovišča in pozvala "ne-
zvestega" moža na odgovornost. Bengler je
menil, da ima Kubanec zdaj vse pogoje, da
živahen kakor je, znova osvoji ženo. Toda
mož se je poročil z najlepšo plesalko. Prava
žena je pa tožila trdiko, češ da je ona kriva,
ker je izgubila moža...

Nasveti za gospodinjstvo

Stene, ki so pobarvane z oljnatno barvo, očis-
timo s poparkom iz kviljaste skorje. Na 50 g
skorje zlijemo 0.3 litra vrele vode in pokrito
posodo pustimo nato do naslednjega dne. Te-
kočino nato precedimo in ji dodamo 1 liter
hladne vode. Steno umijemo s to tekočino in
nato še z mrzlo vodo. Končno odrgnemo ste-
no z dobro očetim usnjem, kakršno uporabljajo
mo za umivanje okenj.

Če okenske šipe od časa do časa dobijo drg-
nemo s čiščilnim papirjem, nam jih ni treba
tako pogosto umivati.

Če so postale barve preproge motne, jih naj
prej dobro iztepemo in nato skrtamo z jesti-
hovo vodo. Barve bodo spet dobile sijaj. O-
čemo preproge očistiti, jih skrtamo s sal-
miakovo vodo in nato še s čisto, hladno vodo.

Ko zlagamo plišaste odeje, moramo paziti
na to, da so zunanje strani vedno narven, da
se dlake ne uležejo.

Cinaste predmete zelo lepo osušimo na ta-
način, da jih najprej prekuhamo v vodi, k-
samo ji dodali nekaj narezane čebule. Nato s-
osušimo na običajni način.

Hiša iz steklenic

Pri srebrnem rudniku v Nevadi je rudarski
naselje Tonopah naglo raslo iz tal. V tebi
dostopni kraj je pa bilo že z velikimi stroki
mogoče spraviti les in kamenje. Tako so na-
stale najčudovitejše hiše, ki si jih more človek
zamisliti. Iz slame, starih vrec, petrolejski
posod in starih zabojev sestavljene hiše na-
dijo zaklonišča rudarskim družinam. Rekor-
v iznajdljivosti je pa postavil rudar Vilje-
Peck, ki si je postavil hišico iz praznih stek-
lenic. Zbiral je dalje časa zavržene steklenice
od piva ter iz njih sezidal 6m dolgo in 5 m
roko hišo, ki ima 2 in pol m visoko streho. Iz-
redno arhitektonsko stavbo si je postavil v
ven službenega časa. Znotraj je stekleno sten-
zadel tako, da se steklenice ne vidijo. Zdrav-
biva v tej hišici z ženo in dvema otrokoma te-
je zelo zadovoljen. Pozimi, ko je v mnogih
rudarskih hišicah zelo mrzlo, vlada v njegovem
doru prijetna toplota.

Radij v Kanadi

Na Kanadskem severu so v najbližji bližini
ledenega pásu, v ozemlju tečajnega kroga, o-
krili nove rudnike, ki vsebujejo radij. Kanada
postaja s tem počasi glavna dobaviteljica za
dragocene kovine. Delo v krajih, ki so na-
ljeni le z redkimi Indijanci, je nad vse tež-
no. Jezero, preko katerega je mogoče dose-
v kraje, kjer je dobiti radijsko rudo v globi-
1200 m, je šest mesecev v letu zamrznjeno.
Ljudi, ki prihajajo tja, da bi iskali radij, pre-
skrbujejo letala s hrano, a na jezeru plavajo
ladje lahko samo dva meseca v letu. Nova
žična radia bodo svetovno letno produkcijo
dragocene prvine povečala na 30 g in s tem
bodo tudi njeno ceno po vsej priliki znižala
tretjino cene, kakršna je veljala pred štirin-
let. Navzlic temu bo radij še nadalje na-
dražja kovina, kajti lansko leto je bil še 2000
krat dražji od zlata.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 14. oktobra 1920)

Domače vesti. Slovenske slavnostne v Či-
cagu so pridno na delu za svojo unijo.

Delavske vesti. Tesarski delavci se organ-
zirajo v Oklahomi.

Iz inozemstva. Revolva v Indiji se nadalje-
je; novi nemiri na Irskem.

Sovjetska Rusija. Sovjetska vlada je pr-
šla v nov spor z Anglijo.

(Dolje iz prve kolone.)

"močnih" osebnosti kolikor je režim diktat-
re, a tudi uspeh demokracije zavisi od razum-
nih odgovornih ljudi.

Kdo bo stradal v Evropi

Ameriška pomožna organizacija, katero vo-
di Herbert Hoover in drugi profesionalni hu-
manitarci, še vedno vztraja, naj bi Anglija
dovolila pošiljanje živeža v Belgijo, Holandijo
in okupirani del Francije, kjer napovedujejo
veliko lakoto v bližnji se zimi.

Med tem je pa prišla uradna vest iz Berlina,
ki se glasi, da v deželah, ki so pod kontrolo
Nemčije, ne bo nobenega pomanjkanja živil.
Inozemske vesti o bližnji se lakoti se ogorče-
no zanikajo v tem berlinskem poročilu in
rečeno je, da Nemčija lahko nasiti prebivalce
okupiranih dežel.

Isto berlinsko poročilo pa napoveduje "straš-
no živčno krizo" na Anglskem še to jesen in
še večjo prihodnjo pomlad — če ne bo Anglija
med tem okupirana. Anglija, ki uvaža čez 50
odstotkov živil iz tujine, in katera jih more
danes uvažati samo še iz Amerike, je tako
"korenito blokirana," se glasi ta vest iz Berli-
na, da bo morala tamkaj zmanjkati vsake hrane
v nekaj tednih in potem se začne na Angle-
škem "strahovito stradanje..."

Well, če je to berlinsko poročilo resnično —
in po prvi ameriški petokolonci v "epizor-
jev" prihaja iz Berlina sama čista resnica! —
tedaj naj Hooverova organizacija kar pozabi
na okupirane dežele na evropski celini in naj
koncentrira svojo pomožno akcijo samo na —
Anglskem, če bo mogla prodreti skozi Hitler-
jevo "silno blokado..."

Malo manj abstraktnosti

Naši dobri prijatelji pacifisti, ki se ne upa-
jo zatisniti očesa v strahu, da jih "vojni hu-
jakač" Roosevelt prevrli in požene Združene
države v vojno — imperialistično vojno!
prosim — med njihovim spanjem, bolj in
bolj gledajo na evropsko situacijo kot na ne-
kakšno vizijo. Hitler jim ni sam na sebi nič,
le figura je, katero lahko vsak čas nadomesti
drugi "firar" — dokler bodo tamkaj obstajale
razmere, ki so porodile fašizem.

Če so ti naši socialni filozofi v pravem, te-
daj pobijajo sami sebe, kadar izpovedujejo ve-
ro v revolucijo v naciji Nemčiji. Kako je
pa ta revolucija mogoča, če je diktator le fi-
fura? Kdo je potem diktator? Nemško ljud-
stvo? Kdo in kaj so tiste silne razmere, ki so
razvile totalitarno diktaturo v Italiji, Nemčiji
in Rusiji? Ali ni v teh razmerah nobenega
človeškega elementa? —

Socialisti že od nekdaj radi delamo napako,
do pripisujemo silno moč nekim razmeram, ki
menda same od sebe ustvarjajo dogodke in
zgodbino. Z drugimi besedami: posegamo v
abstraktnosti, ki se lahko raztezajo brez kon-
ca. Razmere drže le do neke meje v socialnih
in ekonomskih vedah, ampak na tej meji je
znanosti konec in potem se začne romantika
in poezija...

Ali si moremo misliti nemaki nacizem brez
Hitlerja, italijanski fašizem brez Mussolinija
in ruski komunizem brez Lenina ter Stalina?
Ali si moremo misliti znanstveni socializem
brez Marksa? Ali moremo reči, da je bil Marks
le figura, dočim so socialistično gibanje začele
neke razmere, katerim je bilo usojeno, da to
izvrše? Mar je bilo Napoleonovo cesarstvo
mogoče brez Napoleona?

Če se poslužimo zofizma, bomo lahko pri-
trdili na vsa ta vprašanja in zadeva bo za
nas "rešena" — ampak, če hočemo priznati
resnico, moramo reči, da ljudje v socialnem,
političnem in ekonomskem življenju prav to-
liko oblikujejo razmere kolikor razmere obli-
kujejo ljudi, bodisi zavestno ali nezavestno.
Iz človeške družbe se ne da izključiti človeški
element!

Kapitalizma ne more biti brez kapitalistov
in prav tako ni moglo biti fašizma brez fašis-
tov, ki so dobro organizirali svojo manjšino,
s katero kontrolirajo večino. Hitler sam bi
bil brez moči, ali dokler ima za seboj fanatično
armado, s katero strahuje Nemčijo in sosednje
države, je on sila, s katero je treba računati.
Njegova smrt, nasilna ali naravna, morda še
ne bo pomenila padca nacizma v Nemčiji, la-
ko pa pomeni začetek konca — začetek notra-
nje vojne za nasledstvo. Takšno vojno smo
videli v Rusiji in še danes ni končana.

Sistem demokracije ni toliko odvisen od
(Dolje v zadnji koloni.)

Skupina ruskih vojaških letalcev na letališču pri Moskvi.

HOLLYWOODSKA ZVEZDA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKE FILMSKE METROPOLE

Spisal E. Stillebauer.

Prevedel Ivan Jontes

"Zato, ker ni zalajal, ko smo se mi približali. Drugi psi veselo zalajajo, kadar uzro priatelj, ali pa zarenče, kadar opazijo neznanca. Ta pes je pa mutast."

"Da, ta pes je mutast," je odgovorila Mabel Moon, toda povedala ni, zakaj je bil pes mutast.

Sprehod po vrtu 'Boe Viste' je bil krasen. Vrt je bil ves v cvetju. Ellen se je divila tej krasoti s ploskanjem kakor otrok.

Mabel se je ustavila pred breskvijo, katere veje so se šibile pod žlahtnim bremenom kot pest debelih breskev, odtrgala eno ter jo pokusila.

"Nak, niso še popolnoma zrele. Ampak tale je pa že dozorela."

S temi besedami je utrjala drugi sadež ter ga obdržala v roki. Potem je družba nadaljevala svoj sprehod.

Nazadnje so se ustavili na verandi. Tedaj sta Mabel in njen pes izginila. Ko so se duri za njima zaprle, je Ellen vzkliznila:

"To je čudovito!"

"Kaj se vam vidi tako čudovitega?" je vprašal Michelson.

Tudi Heatlin jo je začudeno pogledal.

"Ta žival, prijatelj, ta pes! Ta pes je mutast. Ona mi je to povedala, ni pa pojasnila, zakaj. Ne vem, zakaj se mi tako zdi, toda ta pes je strašna žival. V njegovih očeh lebdijo nekaj grozovitega... Zdi se kot bi čakal na neko znamenje, pomežikljaj ali povelje..."

"Norica, sanja se vam!" jo je zavrnil Michelson napol v šal in napol karajoč.

Toda Heatlin je molčal. Moč je stal pri ograji verande ter se zatopil v krasni razgled.

"Tu sem čisto stal ob Astorini strani," je povzel čez čas. "Čudno, kako se stvar za stvarjo vrača v spomin... Če vzamemo Cheersove trditve in, potem naš nocojnji namen, se zdi kakor člen v verigi usode..."

"O čem pa prav za prav govorite?" se je presenečeno začudila Ellen.

"Nenadoma sem se spomnil nečesa, kar je bilo že davno pozabljeno. Neki večer sva tule sedela in ona me je nenadoma vprašala: 'Heatlin, ali se ni nekaj čudnega zgodilo z mojimi obrvmi?' Jaz sem ji presenečeno pogledal v obraz. 'Jaz ne vidim nič nenavadnega, Rita,' sem ji odgovoril, kajti tiste čase sem jo klical po njenem prvem imenu. Potem sem pa prvi krat opazil na nji nekaj, kar sem ji povedal, rekoč: 'Rita, vaše obrvi so se zrastle nad nosom.'"

"In?"

"Ona je prikimala. 'Da,' je rekla. 'Taka bitja imenujejo Razel in njihovo življenje se konča nasilno... Ali ste kdaj slišali o tem? In tako bom tudi jaz nekega lepega dne umorjena.' Jaz sem tedaj skušal prepričati Astori, da govori neumnosti, toda danes... Le zakaj mi je to prišlo na misel danes, ob času, ko Stuart Cheers..."

Heatlin je nenadoma obmolnil, kajti na verando je prišla Mabel. Igralka pa se ni vrnila oblečena kot poprej, temveč v nekem kostumu, ki ga je Heatlin takoj spoznal za kostum, ki ga je bila nosila v vlogi Kleopatere.

Zakaj ta sprememba? Heatlin ni vedel odgovora.

V tem je solnce zatónilo, na mizi so zagorele luči in družba je sedla k večerji. Mabel, ki je zavzela prostor na sredi, se je obrnila k Heatlinu ter mu zašepetala v uho:

"Kakor v Aleksandriji, Mark Antonij..."

Heatlin se je veselo zasmeljal ter se pošalil: "Saj. Vi ste vsekakor oblečeni kot Kleopatra... Zelo nežno pozornost izkazujejte meni, ki sem vas prvi občudoval v tej vlogi — tisti čas..."

Igralec je namenoma dodal besedici "tisti čas". Ko jih je izgovoril, je opazil, da se je Mabelin obraz rahlo zmračil.

Sluge so začeli servirati večerjo. Gostje so pri tem kakor iz vlijudnosti čakali, da je pri vsaki jedi prišla prva na vrsto Mabel in začela

jesti. Kakor pri kraljevski mizi, kjer se nihče ne upa jesti, dokler kralj sam ne pokusi prvi svoje jedi.

Mabel je vse to prezrla. Njen obraz je bil kot maska.

Nenadoma pa se je Ellen hudo zdrznila.

"Kaj pa je to?" je prestrašeno vprašala.

Mabel se je nasmehnila.

"Nič, moja draga. Moj pes leži pod mizo pri mojih nogah in nemara se vas je dotaknil z jezikom. On to rad dela, kajti Nero je zelo zaupljiv."

Večerja je bila že skoro pri kraju, toda pomenek se nikakor ni hotel razplesti. Nad omizjem je ležalo dušeče ozračje.

Sluge so nalili v kozarce penečega se šampanjca. Mabel Moon je vzela v roko breskvo, ki jo je bila prinesla z vrta ter se obrnila proti Elleni, rekoč:

"Če se ne motim, imajo Nemci staro navado, da nataknejo sad na srebrne vilice in ga položijo v vino... Vsekakor sem to slišala v Berlinu. Pravijo, da dobi vino po tem izredno dober okus... Ali vam smem ponuditi? Hočete poskusiti?"

Mabel je vzela v drugo roko srebrne vilice, da nabode breskvo.

"Najlepša hvala!" je odgovorila Ellen. "Razne tuje navade so me vedno zanimale... Vi ste zelo prijazni."

S temi besedami je vzela breskev iz Mabeline roke. Toda dekle ni položilo breskve v vino!

Mladi ženski sta si molče pogledali v oči. Ellen je spustila breskev v svoj žep. Mabel Moon se je odstočno smehljala.

Na družbo, ki je bila priča temu dogodku, se je spustila ledena tišina.

Hip pozneje jo je to tišino pretrgal histeričen smeh, ki je prihajal iz Mabelinih ust. Potem pa se je Mabel obrnila k Elleni, rekoč:

"Ali vas morda zanima naša bodočnost? Ali ste že kdaj govorili z dušo, kako umrle osebe?"

Ellen ni odgovorila.

Michelson se je po sili zasmeljal.

"Jaz ne verjamem v take stvari," je povedal gostiteljci.

Heatlin pa se je v tem kritičnem trenutku strinjal z njo, rekoč:

"Jaz sem že večkrat slišal, da se to da doseči... Zakaj tudi ne?"

"Take stvari so mogoče!" je zdaj poudarila Mabel ter velela družbi: "Sledite mi!"

Njeni gosti so vstali ter ji sledili po jarko razsvetljenih stopnicah v prvo nadstropje. Vsi trije so imeli občutek, kakor bi jih vodila neznanca, demonska sila.

Pes Nero je bil ves čas Mabeli tesno za petami.

Spotoma je Mabel pojasnjevala:

"Duh, ki blodi tod, se omejuje na eno sobo. Videli boste, da imam prav. Poklicala ga bom."

Ustavili so se v Astorini spalnici.

"V tej sobi je spala Astori," je spregovorila Mabel.

V sobi je gorela ena luč in zdelo se je, da je bila soba pripravljena za nekaj skrivnostnega. Vrata v buduar so bila odprta in manekin pri oknu je bil skrit za zaveso.

Mabel se je neženirano vlegla na zofo. Njeni gosti so se vsedli na nizko klopo.

Mabel, v svojem kostumu Kleopatere, ki je pušcal njene prsi razgaljene, je ležala na trebuhu in z obrazom med dlani. Zdelo se je, da je globoko zamišljena. Njeni bujni zlati lasje so se razvezali in se nalik zlatemu slapu vsuli preko roba zofo na mehko višnjevo preprogo.

Nero se je vlegel tesno k zofi, z glavo na Mabelinih lasih. Bil je videti pripravljen vsak hip plapiti na vsakogar, ki bi se približal njegovi gospodarici.

Potem je Mabel trikrat na glas zaklicala:

"Ada! Ada! Ada!"

(Konec jutri)

Se bô že navadil molčati, kakor se kmetu spodobi! — Bolj ko se bo drl, močnejša bo imel prsa."

In je delala dalje, dokler ji prsi niso začele močiti jope. Nekoliko jezna je stopila tedaj v hram, dvignila dete iz krnice in si ga obesila na prsi, kjer je viselo, dokler ni izpilo poslednje kaplje iz njeh.

Tako je šlo iz leta v leto. Ne samo pri Gregorjevi Katreji, povsod: pri sosedih, po vseh vaseh, po vseh farah, kjer so stanovali siromaki, zakaj delo na gruntu zahteva celega človeka, pa mu še ne da toliko, da bi lahko pošteno živel.

Včasih je čula kje, v zvezi z otroki, besedo o vzgoji. Razpravljali so o nji ljudje, ki niso bili kmetje. Njej je bila ta beseda tuja. Kje pa kmet utegne vzgajati otroke, je mislila sama pri sebi. Zvečer, ko se je trudna in izgarana privlekla s polja in so otroci zaspali posedali po pragih, po trati ali pa na klopih ob peči, jih je segnala skupaj, najrajši k mizi. Postavila je prednje večerjo, kakršno jim je pač lahko dala, in ko so pojedli, so morali moliti večerne molitve. Dremali so, kimali, tolkli z nosovi ob mizo, njeno oštevanje jih je za trenutek vzdramilo, toda spet so zacumali.

"Samo da otrok zna moliti, pa je vzgojen," je pravila, "drugač kristjanu ni treba."

Tudi mož, Tomaž Gregorec, je bil tega mnenja. Toda on pri vzgoji ni uporabljal samo krepkejšega glasu, temveč tudi leskovko. Med molitvijo je imel to leskovko zmerom pred seboj na mizi, in če je kateri izmed otrok preočitno zacumal, je tiho segel po nji; rahlo je zašvignilo po zraku, padlo po glavi, hrbtu, ali koder je že bilo, in grešnik se je vzdramil. Presunljivo zbežano je pogledal očeta in začel na ves glas: "In ne pelji nas v užkušnjava..."

Čez čas je padla palica po drugem in tako šlo še med bolečino in jezo navadili moliti, preden so vedeli, kaj je prav za prav molitev. Mnogo solza je bilo v hramu, mnogo vzdihov in preplanih pogledov, preden je šel z jezika očehaš, angelško češčenje, rožni venec, ali šlo je. In če so prišli k hiši slučajno domači gospod župnik, je moral dvehletni otrok moliti pred njimi, česar se je bil naučil. Če so ga pohvalili, sta bila oče in mati blažena od pohvale in še otroci so pozabili na solze.

Zdaj je ležal v njenem naročju deseti. Vekal je, migal s svojjo rdečkasto drobnjo glavro ter se napenjal, kakor da bi hotel izravnati gubasto kožo na svojih suhih udih.

"Tomaž, si dal svinjam jesti?" je spraševala moža, ki se je motovillil okrog peči, kakor da bi česa iskal.

"Pa da nisi dal prasečnici premrzle reje?" je tiščala dalje ter se tu pa tam ozrla na otroka z nevoljnim pogledom. Dri se je na vsa usta, pa ni mogla čuti, kaj ji je odgovorjal mož. Dobra ura je minila od poroda in najrajši bi vstala, da ji ne skvarijo časa v gospodinjstvu, a morala je počakati v postelji vsaj, da bo otrok krščen.

"Piš se, Katreja, da boš nadomestila izgubljeno kri!" ji je prigovarjala babica, vaška ženska, ki se je izučila babištva pri lastnih porodih. Takšne babice so za siromaka poceni. Botra ji plača pijačo ter ji navzre še kakšnega kovača, šolanu babico pa je treba plačati. Ni se ji že ljubilo piti. Od snoči, ko je pri opravljanju živine začutila, da se ji bliža ura poroda, je bila šarmarica, zakaj pravo vino, ki ka mora piti, kolikor ga lahko nese, vsaka porodnica, je predrago. Botra ji je poslala zvečer putrih šmarince in to je vlivala vase, da bi ne čutila bolečin.

Ko se je otrok narodil, je babica tudi njemu v usta vtila žličko šmarince, da bi bil močnejši. Mleka mu namreč ni dobro dati takoj. Dobro mu je spustiti na jezik požirek kamilčnega čaja, še več moči pa mu da sveda vino. Tudi cucelj, katerega mu je bil napravil oče iz krpe rjave kotenine, je babica pomohila v šmarnico, in otrok je hlastnil po njem, utihnil, a je čez čas znova zavekal.

Ko je prišla še botra z dvema voščeniha svečama, zavpitima na druga.

Pogled iz zraka na Boulderski jez v Montani.

dolnjem koncu v papir in s slikami svetnikov na gornjem koncu, sta otroka okopali. Plenice, v katere je bil zavit po rojstvu, sta zamenjali z belimi.

"Bo dete vsaj pri krstu snaženo," se je nasmehnila mati. Povezali sta mu roke in noge z dolgim povojem, ki sta mu ga namotali tudi okrog života, da je bilo otroče trdo kot štruca.

Botra je iz cekarja potegnila belo kapico ter krstno oedejo, ki si jo je bila izposodila v vaši. Ta oedeja je bila tako rekoč občinska last. Damiševa Liza jo je imela, izposojala si jo je pa od nje vsa vas. Prevlekli sta z belo prevleko podglavnik, položili otroka nanj, ga pokrili z oedejo čez glavo, nato pa sedli na mizo, da bi se pred krstom nekoliko pokrepčali. Otroek je še nekaj časa kričal, migal z glavo, kakor da bi se hotel otresti oedeje, ki mu je legla na obrazek, polagoma pa je utihnil. Ne da se pomagati, kakor pravijo botre, otroka je treba pokriti čez glavo, čeprav nemara nekoliko teže diha, bolje tako, kakor da bi ga na poti h krstu kdo "vurčil".

Porodnica je sedela v postelji. Najstarejša hči ji je iz skrinje pod streho prinesla stare jankne in jancake, ki niso bili več za rabo. Trgala je iz njih še cele zaplate blaga, ki ga bo imela za plenice.

"Kje si pa more siromak kupiti prave plenice. Mnogi še starih jank ne premorejo. Še bog, da se kaj najde pri hramu," se je nekam sramežljivo opravičevala.

Botra in babica sta se pokrepčali. Dvignili sta se. Botra si je naložila na roke otroka, babica pa je segla po svečah. Pogledala ju je ter šepnila proti otroku:

"Dolgo življenje te čaka."

Čim daljša je namreč krstna sveča, tem delj krščenec živi.

Če bi srečali žensko prej ko moškega, je ne poglej ter ji ne odzdravi, in če bi nama križal cesto črn maček, reci "Bog pomagaj!" je babica učila botro, odgnila je na hišnem pragu otroka, ga pokrižala in nekaj zamrmrala, nato pa ga je znova pokrila.

Ponosno sta šle skozi vas, nekoliko veseli od popitega vina. Veter jima je majal konce židanih rut, žametni čevlji, namenjani le za večje svetke, so jima škripali ko na vzmenjji ponedeljek.

Po krstu sta počakali pred cerkvenimi vrati gospoda župnika. Ko so prišli do njiju, sta jim poljubili roko, potem pa sta začeli govoriti o otroku. Nazadnje sta jim omenili, da gresta za nekaj minut v gostilno. V krčmi sta sedli k mizi za pečjo. Ženske, ki so se bile medtem nabrale na trgu, so prihajale polagoma v krčmo in botra jim je morala kazati otroka.

"Močan je," je rekla prva.

"Ni ravno krepak," je menila druga.

"Kakor izrezana mati je," je ugotovila ta.

"Kristus, kako je podoben očetu," je odločila ona in so ga pehale s prsti v prsi, v obraz, da bi mu izrazile svoje nagnjenje. Botri sta pili, kimali ženskam in pritrjevali njihovim odkritjem. Krepčali sta se z zemljo, in če je otrok zajokal, mu je babica spustila v usta žličko vina.

"To mu ne bo škodovalo," je pojasnila okoli stoječim, "ni zveplano."

Ko sta sedeli že kakšno pol drugo uro, so prišli k njima gospod župnik. Dali so si natočiti z litra par krožic, pokramljali z

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

■■■■■

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerno, unifiko delo po vsej

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

TEL. BACKWELL 4994

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za članke ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zasnovanju \$1.50 za tednik, so jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za članke S.N.P.J. List Prosveta je v vsaki družini gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če lista Prosveta je:

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Meni Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list Prosveta, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj nanamiti upravništvu lista, da v obnem doplača dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snizati datum za to vsoto naročniku.

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Člone in Chicago \$6.00
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 4.00
2 tednika in..... 7.00	2 tednika in..... 7.00
3 tednike in..... 9.00	3 tednike in..... 9.00
4 tednike in..... 11.00	4 tednike in..... 11.00
5 tednikov in..... 13.00	5 tednikov in..... 13.00

Za Evropo je..... \$9.00

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družina \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilajte k moji naročnini od slededih članov

moje družine:

2)..... Čl. družina \$.....

3)..... Čl. družina \$.....

4)..... Čl. družina \$.....

5)..... Čl. družina \$.....

Moje..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Krst Gregorjevega Tuneka

Andraž Porekar

Ob senki kositvi je Gregorjeva gospodinja desetič porodila. Tokrat fanta. Tako je bilo prav, zakaj z devetim porodom je dala hiši dekle. Od prvega poroda dalje so se namreč novorojenčki vrstili pri hramu v pravilnem vrstnem redu: za fantom dekle, za dekletom fant, in podobaj je bila, da vrstni red ne bo pretrgan do kraja. Gregorjeva gospodinja je namreč ni nameravala nehati roditi. Dva in trideset let, ki jih ji je naložil na pleča gospod-Jezus, je govorilo zoper to. Vrtu tega sta bila z možem mnenja, da mora imeti krščanska družina obilo pri-rastka.

Gospodar, Gregorjev Tomaž, la s svojimi lopatastimi, dolgimi

je sklenil že nekoč, ko je kot fant poslušal pridige na svetih misi-jonih, kjer so častiti gospodje misijonarji grajali slabo rodnost nekaterih žena, ki dajo državi in cerkvi le po sedem otrok, da bo njegova žena dvignila šte-vilo rojstev visoko nad sedem. Nekoliko grunta je imel sam, nekoliko ga je nameraval pri-zniti, pa se bo že dalo izhajati, si je mislil. Otroek je tako kakor pes: če ga ne nakrmis do sitosti, si sam poišče kruha.

Ko se je oženil s to svojo Kat-rejo, za katero ni vedel vse do takrat, ko ga je ujec pripeljal k nji v ogledi, mu sveda ni pri-nesla k hramu kaj prida dote, saj je zanjo kupil le par ogonov-njive s širokimi vrtniki ob straneh in z jarkom kraj veli-ke ceste, ali baba je bila delav-na kljub šibkosti svojega tele-sa, pa je bil prepričan, da bo primanjkljaj pri doti izravna-

rokami, ki so ji segale do kolen. Nosečnost ženo še trdneje pri-kuje k delu, je mislil, saj se mo-ra zavedati, da bo treba pride-lati kruha za nova usta.

Slehnega otroka je rodila polet. To je bilo nemara vzrok, da ji nobeden ni umrl. Poletja so za novorojenčke pač ugodna. Tople sapice jim pihljajo, sonce jih ljubkuje skozi okinjake na koči in šelest listja na drevju pes: če ga ne nakrmis do sitosti, si sam poišče kruha.

"Otrok se ti dere, Katreja!" ji je včasih povedal sosed, ona pa se niti ozrla ni od dela, ampak mu je odgovorila med za-mahom z motiko:

"Naj se dere, jaz sem se tudi.